

Marek St. Kubica – Prezes Zachodniopomorskiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej

Na podstawie posiadanych informacji można jednoznacznie stwierdzić, iż organy samorządów terytorialnych nie są przygotowane na wdrożenie znowelizowanych przepisów. Nie posiadają stosownego zaplecza, zarówno przestrzennego, jak i merytorycznego, jako że, na przykład, zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt, zabrania się odławiania zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w schronisku, chyba że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt, co oznacza, że spełnione muszą być warunki lokalowe, w których przetrzymywane będą wyłapane zwierzęta.

Trudne zmiany w ustawie o ochronie zwierząt

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2011 r. Nr 230 poz. 1373), która wprowadza wiele radykalnych zmian:

- Zakazano rozmnażania psów i kotów w celach handlowych (art. 10a ust 2), jednakże powyższy zakaz nie dotyczy hodowli zwierząt zarejestrowanych w ogólnokrajowych organizacjach społecznych, których statutowym celem jest działalność związana z hodowlą rasowych psów i kotów.
- Wprowadzono precyzyjną definicję „schroniska dla zwierząt”, jako miejsca przeznaczonego do opieki nad zwierzętami domowymi spełniającego warunki określone w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513).
- Dookreślono zakres obowiązków samorządów gminnych związanych z bezdomnymi zwierzętami. Rada gminy wypełniając powyższy obowiązek określa, w drodze uchwały, corocznie do dnia 31 marca, program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Zapewnianie opieki bezdomnym zwierzętom oraz ich wyłapywanie należy do zadań własnych gmin. Wprowadzenie powyższej normy prawnej jednoznacznie kończy wieloletni spór o zakres obowiązków poszczególnych organów, służb, straży i inspekcji w kwestii dotyczącej bezdomnych zwierząt a także zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt itp. Wzmiankowany program obejmuje:

- 1) zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt;

- 2) opiekę nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie;
- 3) odławianie bezdomnych zwierząt;
- 4) obowiązkową sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach dla zwierząt;
- 5) poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt;
- 6) usypianie ślepych miotów;
- 7) wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla zwierząt gospodarskich;
- 8) zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.

Ponadto program może obejmować plan znakowania zwierząt w gminie. Realizacja zadań, o których mowa w pkt 3-6, może zostać powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla zwierząt. Omawiany program obowiązkowo zawiera wskazanie wysokości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposób wydatkowania tych środków. Koszty realizacji programu ponosi gmina. Powyższe stwierdzenie prowadzi do wniosku, iż gmina na etapie tworzenia programu winna w sposób jednoznaczny wskazać podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań a także określić środki finansowe przyporządkowane do nich.

Projekt programu, o którym mowa powyżej, przygotowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta). Projekt omawianego programu, wójt (burmistrz, prezydent miasta) najpóźniej do dnia 1 lutego przekazuje do zaopiniowania:

- 1) właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii;
- 2) organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, działającym na obszarze gminy;
- 3) dzierżawcom lub zarządcom obwodów łowieckich, działających na obszarze gminy.

Powiatowy lekarz weterynarii oraz inne podmioty, o których mowa powyżej, w terminie 21 dni od dnia otrzymania projektu programu, wydają opinie o projekcie. Niewydanie opinii w tym terminie uznaje się za akceptację przesłanego programu.

- **Rozszerzono katalog czynów uznanych za znęcanie nad zwierzętami m.in.: zoofilii, sprzedawania ryb „bez wody”**

Art. 6 ust. 2 pkt 12 omawianej ustawy zabrania znęcania się nad zwierzętami. Przez znęcanie się nad zwierzętami należy rozumieć zadawanie albo świadome dopuszczanie do zadawania bólu lub cierpienia, a w szczególności: obcowanie płciowe ze zwierzęciem (zoofilia) czy też transport żywych ryb lub ich przetrzymywanie w celu sprzedaży bez dostatecznej ilości wody uniemożliwiającej oddychanie.

- **Nakazano obowiązkowe odebranie zwierzęcia właścicielowi lub opiekunowi w przypadkach niecierpiących zwłoki.**

Art. 7 ust. 3 ustawy mówi, iż w przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy dalsze pozostawienie zwierzęcia u dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu lub zdrowiu, policjant, strażnik gminny lub upoważniony przedstawiciel organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, odbiera mu zwierzę, zawiadamiając o tym niezwłocznie wójta (burmistrza, prezydenta miasta), celem podjęcia decyzji w przedmiocie odebrania zwierzęcia.

- **Zakazano wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.**

Art. 10a. ust. 1 ustawy zabrania:

- 1) wprowadzania do obrotu zwierząt domowych na targowiskach, targach i giełdach;
- 2) prowadzenia targowisk, targów i giełd ze sprzedażą zwierząt domowych;
- 3) wprowadzania do obrotu psów i kotów poza miejscami ich chowu lub hodowli.

Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 nie dotyczy podmiotów prowadzących schroniska dla zwierząt oraz organizacji społecznych, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

- **Unormowano kwestię spuszczenia psów ze smyczy.**

W art. 10a ust. 3 zabrania się spuszczenia psów bez możliwości ich kontroli i bez oznakowania umożliwiającego identyfikację właściciela lub opiekuna. Zakaz, o którym mowa powyżej, nie dotyczy terenu prywatnego, jeżeli teren ten jest ogrodzony w sposób uniemożliwiający psu wyjście. Należy wobec powyższego stwierdzić, iż powyższe implikuje konieczność założenia transpondera psu, o ile posiadacz zwierzęcia nosi się z zamiarem spacerowania ze zwierzęciem po terenach ogólnie dostępnych.

- **Podwyższono sankcje, w tym z uwzględnieniem sprawców przestępstw ze szczególnym okrucieństwem.**

Art. 35 ust. 1 mówi, iż kto zabija, uśmierca zwierzę albo dokonuje uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów art. 6 ust. 1, art. 33 lub art. 34 ust. 1-4 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2. Ponadto tej samej karze podlega ten, kto znęca się nad zwierzęciem. Jeżeli sąd stwierdzi, iż sprawca czynu, o którym mowa powyżej, działał ze szczególnym okrucieństwem, wobec niego

Foto A. Świrko

może zostać orzeczona kara pozbawienia wolności do lat 3. Nowością w ustawie jest, iż w razie skazania za przestępstwa omawiane powyżej sąd orzeka obligatoryjnie przepadek zwierzęcia, jeżeli sprawca jest jego właścicielem. W razie skazania za przestępstwo określone powyżej sąd może orzec, a w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd orzeka tytułem środka karnego zakaz posiadania zwierząt od roku do lat 10; zakaz orzeka się w latach.

Ważnym dla ochrony zwierząt jest wprowadzenie przepisu karnego, iż w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1, 1a lub 2, sąd może orzec wobec sprawcy zakaz wykonywania określonego zawodu, prowadzenia określonej działalności lub wykonywania czynności wymagających zezwolenia, które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie, a także może orzec przepadek narzędzi lub przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa oraz przedmiotów pochodzących z przestępstwa.

Dodatkowo w razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1, 1a lub 2, sąd może orzec nawiązkę w wysokości od 500 zł do 100.000 zł na cel związany z ochroną zwierząt, wskazany przez sąd. Nowelizacja ustawy wprowadza wiele zmian. Do pozytywnych jej aspektów należy zaliczyć zwiększenie zakresu penalizacji za działania na szkodę zwierząt, czy

wprowadzenie ograniczeń mających wpłynąć na jakość ich życia (np. maksymalny czas utrzymywania na uwięzi). Jednakże niektóre ze zmian wprowadzone zostały niekonsekwentnie, w sposób nieprzemyślny, stwarzający możliwości łatwego obejścia przepisów prawnych, jak również utrudniający zapewnienie zwierzętom warunków przewidywanych przez ustawę.

Zakaz ustanowiony przez prawodawcę dotyczący sprzedaży na targowiskach, poprzez określenie miejsca, a nie przedmiotu transakcji, jakim są zwierzęta, sprawia iż pomimo wejścia w życie przepisów ustawy, w dalszym ciągu legalna jest ich sprzedaż na portalach aukcyjnych typu allegro.pl, jak również dodawanie zwierzęcia jako „gratis” do nabywanych przedmiotów dozwolonych do obrotu. Ponadto zmiany ustawy nie wymuszają jednoznacznie tworzenia nowych schronisk dla zwierząt, zaś deklaratywne zapewnienie potencjalnych miejsc w schroniskach położonych poza gminą jest niemożliwe do zweryfikowania przy istniejącej sieci wymiany informacji. Należy podkreślić, iż ustawa dopuszcza zawieranie umów przez gminy z podmiotami prowadzącymi schroniska na fikcyjne miejsca przetrzymywania

zwierząt, możliwym jest, aby przepełnione schronisko zawierało kolejne umowy, co powoduje, iż schroniska nie są w stanie zapewnić godziwej opieki zwierzętom i implikuje patologiczne postawy społeczne wobec psów jak np. nieuzasadnione eutanazje.

Do głównych zmian należy niewątpliwie rozszerzenie odpowiedzialności jednostek samorządu terytorialnego za zwalczanie bezdomności zwierząt.

Na podstawie posiadanych informacji można jednoznacznie stwierdzić, iż organy samorządów terytorialnych nie są przygotowane na wdrożenie znowelizowanych przepisów. Nie posiadają stosownego zaplecza, zarówno przestrzennego jak i merytorycznego, jako że na przykład, zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt, zabrania się odławiania zwierząt bezdomnych bez zapewnienia im miejsca w schronisku dla zwierząt, chyba że zwierzę stwarza poważne zagrożenie dla ludzi lub innych zwierząt, co oznacza, że spełnione muszą być warunki lokalowe, w których przetrzymywane będą

wyłapane zwierzęta. Niemożliwe jest bowiem kompleksowe zaplanowanie i wdrożenie programu mającego zadośćuczynić obowiązującym przepisom bez ogólnopolskiego systemu wymiany i weryfikacji danych. Wiele powiatów nie ma na swoim terenie schronisk dla zwierząt, przez co konieczny jest ich transfer. Na terenie kraju nie istnieje system central-

nej informacji, którego zadaniem byłaby bieżąca analiza działalności schronisk wraz z aktualnym wykazem wolnych miejsc z rozróżnieniem na psy, koty i inne zwierzęta, co dodatkowo utrudnia lokowanie zwierząt w schroniskach. Ponadto nie istnieje ogólnopolska baza oznakowanych zwierząt domowych, co byłoby pomocne w odnajdywaniu właścicieli czy też w określaniu faktycznej ilości zwierząt na danym terenie. Utworzenie systemu wymiany danych umożliwiłoby również wyszukiwanie właścicieli dla zwierząt bezdomnych na terenie całego kraju, co obecnie z przyczyn organizacyjnych jest zawężone wyłącznie do obszaru danej gminy. Na podkreślenie zasługuje również fakt, iż utworzenie systemu ewidencjonowania i wymiany danych dotyczących programów zapobiegania bezdomności przyczyni się do transparentności działań gmin i zapobiegnie nadużyciom i patologiom w postępowaniu ze zwierzętami, co jest realizacją celu, jaki przyświecał twórcom nowelizacji ustawy.

**Zachodniopomorska Izba Lekarsko-Weterynaryjna
al. Wojska Polskiego 160, 70-481 Szczecin**